

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT
UKRAINIENNE

Число 35 (489) Рік вид. XI. 8 Вересня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2fr.

Париж, неділя, 8 вересня 1935 року

Знову тяжка жалоба поїняла Бельгію. Згинула трагічно при автомобільній катастрофі бельгійська королева Астрід, дружина короля Леопольда III-го.

Рік тому загинув трагічно бельгійський король Альберт I-ий, знаний і улюблений всіма, «король-солдат», цього року гине молода королева у розцвіті років, мати трьох дітей, вірна сподвижниця Леопольда III-го у його тяжкій і відповідальній ролі. Ніби якась зла доля переслідує малеьку й змучену Бельгію.

Жаль невимовний стиснув серця бельгійців, бо вони пізнали і полюбили свою молоду королеву, як вона ще була принцесою Астрід, дружиною наслідного принца.

У скорбі й печалі об'єднуються душі й серця, перед свіжою труною стають поруч ті, яких пристрасті роз'єднували, схиляють чоло всі без винятку перед світлим образом — втіленням краси, доброти, материнства, величності. Вся Бельгія, без різниці угруповань і переконань, об'єдналася в цій жалобі несподіваній навколо молодого вдовця — короля Леопольда, що, як і увесь бельгійський народ, глибоко і тяжко переживає непоправну втрату.

Схилимо ж низько чоло перед пам'яттю Першої Жінки Бельгії і воздаймо їй належну шану і гольд.

А бельгійському народу і його королеві складаємо найщиріші співчуття у їхнім невтїшнім горі.

* * *

Настає тепер такий час, що не знаєш: які події стануться вввтра і які звістки принесуть ранішні газети.

На протязі короткого часу справа італо-єфіопського конфлікту перейшла в таку нервову стадію, що можна сподіватися всякого. До самої справи тої вже прилучилися, і то досить активно, і де-які великі держави, а їхні чини показують, що італо-єфіопський конфлікт не є лише справою між Італією та Ефіопією.

Минулий наш огляд «З міжнароднього життя» розшифрував деякі закулісні сторони з цієї справи, а вона виявляється дуже комплікованою. Народи в Женеві цій справі безперечно не дадуть того, що лежить в основі Женевської інституції, себ-то схоронення миру, бо позиції вже взято, плани вироблено, інструкції дано. Ці наради можуть лише відтягти нормальний розвиток подій на якийсь час, але розвіяти ту напружену, сьогодні вже на міжнародньому обрїю, атмосферу ані наради, ба навіть і певні рішення не зможуть.

Будьмо терпеливі і не ставьмо прогнозів що-до вирішення цієї справи, але мусимо ми звернути увагу на другий факт, що, безперечно, знаходиться в зв'язку з теперішнім станом напруження у світі. Це посилена акція Комінтерну, постанови рішучого характеру останнього його з'їзду в Москві, його поспішка, так мовити, мобілізація. Це показує, що Москва, передчуваючи міжнародню бурю, готує і сама прийняти участь в ній, лише иншими способами: повстаннями в середині держав, як тих, які будуть воюючими, так і тих, які схоронять нейтралітет. Вона вважає, що для її цілей — отої примари «всесвітньої революції» — надходить слушний час. Небезпеку ту одчули держави і запротестували проти цієї «мобілізації» темних сил. Ми одзначили в минулому числі, що запротестували Сполучені Штати, Італія, Японія, Естонія. Але чи ж на ті протести зважить Москва? Чи ж не привикла вона до них?

Будь що будь, а стало ясним, що готується до бурі й Москва. Отож будьмо ж й ми готовими і чуйно слідкуймо за подіями, бо, можливо, у цій бурі знову дасться нам змогу вийти на кон міжнароднього життя.

Не губім своїх сил і своєї організованности, своїх об'єднань. Українська справа вже котується на міжнародній біржі, од нас залежатиме високий її курс.

Будьмо готові!

Смерть Софії-Луїзи-Тіри-Астрід королеви Бельгії

Кінець серпня с. р. позначився трагічною подією для бельгійського народу, який загубив улюблену ним молоду королеву свою Астрід, матір трьох дітей, жінку молодого короля Леопольда. Померла королева Астрід при катастрофі, що сталася з автом, яким правив сам король. Трагедія ця сталася в Швейцарії біля Люцерна. Сам король був поранений при катастрофі.

Софія-Луїза-Тіра-Астрід, принцеса Шведська, народилася в Стокгольмі 17 листопаду 1905 року. Вона була третьою дочкою князя Карла Шведського, брата короля, і принцеси Інгеборг, сестри Христіяна, короля Данії, і кузинки короля Великобританії.

Гарна з себе, надзвичайно розвинена і освічена, принцеса Астрід познайомилася в Швеції з тоді юним наслідним принцем Леопольдом бельгійським. Молоді люде покохали оден одного зразу, і вже в вересні 1926 р. одбулися їхні заручення в Стокгольмі. 4 листопаду того-ж року взяли вони цивільний шлюб в Швеції, а через два дні одбулося урочисто весілля їхне в Брюселі в катедральному соборі Сен-Гудюль. Населення Бельгії з ентузіазмом зустріло молоду дружину свого наслідного принца, і вона скоро завоювала собі великі і глибокі симпатії. Молоді були зразковим подружжям. Королева Астрід стояла близько до справ державних свогс чоловіка, супроводила його у подорожах, які Леопольд одбув в Індокитай, нідерландську Індію, Цейлон, Сіам, Мадагаскар і т. и.

11 жовтня 1927 народилася перша в них дитина: принцеса Жозефіна-Шарлота, 7 вересня 1930 року народився принц Бодуен.

В лютому 1934 року трагічно гине батько Леопольда — король Альберт, і Леопольд стає королем Бельгії.

Через 4 місяці згодом 6 червня родиться в них принц Альберт, а 29 серпня 1935 року трагічно гине мати їхня, молода 30-тилітня королева Астрід.

Смерть ця дуже вдарила всіх, бо за короткий порівнюючи час молода королева Астрід придбала собі велику пошану і глибоку приязнь не тільки серед бельгійського народу, але далеко за кордоном. І тому чужі держави гаряче приєдналися до жалоби Бельгії.

Українські установи у Франції зразу ж склали співчуття бельгійцям, розуміючи невимовний біль Бельгії, яка бачила в образі покійної Астрід не тільки королеву, так улюблену, але й зразкову матір, вірну дружину й помішницю короля.

Урочистий похорон королеви Астрід одбувся у вівторок 3 вересня 1935 р. в Брюселі. Поховано її в Лаекені, обіч короля Альберта 1-го.

Д. С.

Листи з Далекого Сходу

III.

В минулих листах ми з'ясовували ті, так би мовити, зовнішні обставини та фактори, які в тій чи іншій формі впливають на перебіг місцевого Харбінського життя. Чинності указаних нами факторів підлягло все без винятку населення, що в свій час вийшло з бувшої Росії. Найцікавішим для нас являється, звичайно, питання, як влаштувало своє життя українське населення Харбіна? Але раніш ми мали б відповісти на інше питання: скільки його, того українського населення, знаходиться в Харбіні?

Ми уже зазначали, що керівники муніципалітету при перепису населення м. Харбіна в 1935 р. не дуже дбали про точне розмежування його по національностях і тому зараз сказати, скільки є українців у м. Харбіні не можливо. Тут можливі лише певні припущення. Коли, наприклад, судити про призвіща, що їх чує що-дня вухо, по вівісках на крамничях, торгових підприємствах, конторах, по лікарях, адвокатах по інших такого роду ознаках, то всяких кушнеренків, москаленків, сьлосаренків, рябушенків, шевченків і т. ин. і т. ин. є стільки, що насувається думка, чи не буде часом в Харбіні етнографічних українців більше, ніж правдивих москалів, тоб-то по-над 15 тисяч душ.

Було б найбільшою хибіою будувати якісь розрахунки національно-громадського характеру, виходючи з приведеної цифри та з надії, що всякі «енки» в Харбіні дійсно вважають себе за українців. В розумінні національної свідомості українське Харбінське населення знаходиться в тому самому стані, коли не гіршому, що було населення пересічного міста на Україні до початку 1917 р. з великим до того примішком населення чужого (Херсон, Миколаїв).

Це значить, кожний з цих «обивателів» м. Харбіна ширі вважає себе за «руссаго», родом з Малоросії. Любить додержуватися старих українських звичаїв (кутя на святвечір); любить ковбасу й не інакше, як малоросійську (така продається в найліпших магазинах); любить чарку горілки, плаче (як тут глузують з таких українців) при згуках української пісні; не від того, щоб за чаркою заспівати «ой у лузі червона калина», але на цьому і кінець.

Що до мови — коли це інтелігент «неиспорченная русская речь»; коли простий собі чоловічок — типова мова українця з якогось там нашого «подолу», цеб-то чудернацька мішанина української з російськими словами....

Коли можна говорити про політичні переконання таких людей, то це, переважно, заядлі реставратори старої Росії. Справді, нашими «почтенними землячками» на великий жаль і сором та на шкоду, переповнені всі патріотичні російські організації; таких «самотвержених малоросов» знаходимо на чолі найреакційніших російських установ, культурно-просвітних, наукових та церковних інституцій. Та про їх діяльність буде ще мова в дальших листах.

Живучість здорового українського національного організму чи найбільший доказ знаходить як раз в м. Харбіні. Не дивлячись на все зазначене, на тільки що схарактеризований стан національної свідомості переважаючої більшості етнографічного українського населення, всеж серед нього свідомий національний український огник жевріє, лише занадто припав попелом. Як не як, а всеж у тому самому Харбіні філія «Просвіти» існує вже десятий рік; в ліпші часи існував тут тако-ж Український клуб; збудований зовсім не паганим український дім, що й зараз знаходиться в українських руках... все це свідчить, що той огник, справді, не угасав ніколи й не згас зараз.

Зовсім недавно в європейській українській пресі п. П. Шандрук подав нарис українського життя в Харбіні; нарис, до речі будь сказано,

носить всі ознаки студіювання справи по часописах, где маємо підтвердити, що стремління до утворення тут справжнього українського національного діла існує.

В дальнішому ми дамо певні нариси всіх головних перепитій тутешнього українського руху, як вони відбивалися на безпосередніх свідках та учасниках; зараз зазначимо лише, що в травні ц. р. повстало питання про konieczність створення дійсно національної української колонії в м. Харбіні. Для згезлізування цього питання всі мистецькі організації мобілізували свої сили й запросили 350 душ на установчі збори. На збори явилось аж 109 чоловік. Не смійтеся, читателю: на 15000 це дійсно мало, але за цілий час існування українського руху в Харбіні така кількість людей на зборах, по словах сторожилів, по перше.

Знов же не робіть з того ніяких ілюзій й не подумайте, що таку «силу» людей привело гаряче бажання створити українську колонію в Харбіні та примирити ворожучі між собою українські організації. І хоч перший уступ статуту колонії й говорить, що мета нової організації: «захист національних, політичних, культурних та економічних прав і інтересів української еміграції, що перебуває в межах Маньджу-Дзі-Го», та інші хорощі речі, проте прийшло на збори не мало людей, спонуканих до того звичайнісіньким бажанням де з ким «порахуватися».

Що справді це так, як нас інформують, добре ознайомлені зі справою люди, велика частина учасників установчих зборів, зробивши на виборах своє діло, цілком не хоче вступати до колонії: приймати дуже тут не вигідний титул українського самостійника та сепаратиста, як тако-ж підтримувати в роботі тих людей, що сами ж вони вибрали до керуючих органів. Для людей це ознайомлених з умовами місцевого життя тільки що приведений факт, як і багато подібних, цілком не зрозумілі.

Вважаємо, однак, що всі такого рода факти стануть ясними, коли ми розшифруємо причини, що-до таких фактів приводять.

До таких причин в першу міру ми відносимо соціальний стан тутешнього українського населення, його стар інтелектуальний та політичне виховання, коли вже тяжко говорити про переконання.

Вже в першому нашому листі ми вказували на певний поділ тутешнього «руського» населення. Цей самий поділ треба зостосувати тако-ж до населення українського. Серед нього не мало великих і малих домовласників, щодо своїх домів прийшли певним умінням жити, пристосовуватися до місцевих обставин та добре ховати те, що так щедро давала, властиво платила б. «Кит. Вост.» залізниця (правда були й інші причини до обогачення). Між такими матеріально незалежними людьми бачимо не лише залізничних пенсіонерів, але не малу долю тако-ж комерсантів. Де-хто з них уже почив на лаврах; де-хто ще й зараз не може заспокоїтися величиною свого земельного участку та одно чи двохпсверховою кам'яницею; де-хто не розраховувавши та стративши за того справжні палаци, зараз береже крихти від минулого багатства; ще інші, не без успіху, конкурують з місцевими жидками та хінцями, маючи не погані магазини, головню по части кевбас та чарки.

Оця категорія людей складає одну частину українського населення м. Харбіна й то досить чисельну.

До другої треба віднести всіх тих, які в свій час, до революції чи після неї, до служби на залізниці або до поставок для неї дісталися ніяк не змогли. Не вдалися їм і всілякі інші спроби дістатися до багатства, але надзвичайно сприятливі вмови до матеріального добробуту, що довгий час панували в Харбіні, певна працездатність, а тако-ж властиве всім українцям стремління до своєї хати — привели цих людей до того, що й вони, хоч і на передмістях, хоч і невеличкі, але все-ж таки свої хатки мають. Ці люди менш матеріально забезпечені, але вони й не на вулиці. Крім хатки такий собі домовласник має ще якесь діло, торгівлю, часами контору, й почувають себе не зле. Третя класа українців в Харбіні — як яскраво висловився один з таких «хазяїнів» на зборах українців в травні ц. р. — це харбінські «зайди». Сюди відноситься в першу чер-

гу харбінська українська інтелігенція, що до Харбіна попала лише недавно, утікаючи з большевицького пекла чи то прямо з Приамурщини та Примор'я чи кружною дорогою з Європи».

Частина цих людей справді інтелігенти; під час, як тепер прийнято говорити, «кон'юнктури» ця інтелігенція служила, хоч і не добре, але все ж на свої потреби заробляла. Інша частина цих людей була б інтелігенція в лапках: але й вона знаходила собі скромний кусень хліба службою продавачами, в конторах й т. ин.

Коди б торкнутися освіти Харбінської інтелігенції, то з високою знайдеться в цілому Харбіні може якийсь десяток людей; інша частина зуміла б похвалитися так званим «городским или уездным училищем»; ще інші написали б про себе з освітою домашньою.

Те саме можна написати й про перші дві групи українського Харбінського населення, з тою лише різницею, що між великими домовласниками тут ніхто не знає українця з високою освітою: великі будинки привілей інших розумових здібностей.

Такого рода матеріальне та інтелектуальне становище українців тут у значній мірі визначає й їх становище політичне. З цього погляду всіх етнографічних українців можна б поділити на дві дуже нерівні групи. До першої треба віднести «русских» родом із Малоросії; їх є величезна кількість. В наших листах про них взагалі мови не буде, хоч на перебіг українського життя тут вони впливають дуже й дуже багато та погано. До другої частини відносяться люди, які зуть себе часом українцями, часом малоросами, не роблячи з цього великої трагедії. В цій частині треба відрізнити тих, що є свідомі своєї племенної окремішності, своєї культури й мови, где «отделение от России» вважають за найбільший смертний гріх, який вони знають. Таких українців в Харбіні, справді, багато. Причиною тому їхня повна відірваність від українського національного життя останніх двох десятиків років, непоінформованість в українських справах, незнання ні цілей ні значення українського самостійницького руху, великий авторитет до всяких «Іванів Івановичів», «тоже из Малороссии», що займають впливове становище в Харбіні й відсутність жадної матеріальної користи, навпаки, невгода, від прирахування себе до самостійників.

Залишається після цього «отбору» ще невеликий гурт людей, що взяв на себе тяжкий тягар сторонників та проводирів української самостійницької течії.

Хто ж вони? Переважно це, по крилатій термінології нашого земляка тут є, «зайди», оті представники тієї нещасної інтелігенції, вигнаної долею з батьківщини. Ця частина наших людей й на нових місцях осідку продовжує ту саму роботу, що вона робила і перед тим: боротьбу на всі fronti за свою національну окремішність та за самостійну українську державу. В їх лавах є кількох галичан, що попали сюди яко військові полонені; є кількох харбінців по народженню, що бували в Європі для продовження своєї освіти; є й кількох надніпрянців, що родинні відносини примусили осісти в Харбіні. Для характеристики харбінського українського життя не буде зайвим згадати, що всіх тільки що згаданих людей місцеві українці вважають за галичан: всім бо вони добре порівнюючи говорять українською мовою. Треба віддати справедливості належне й сказати, що між самостійниками є кількох не паганих домовласників, що не поділяючи в цілому думок «пришлих зайд» що-до самостійности готові з ними співпрацювати по створенні солідного українського руху в Маньджу-Ді-Го. Причин на це досить багато: де-яка національна свідомість, де-яке знайомство з головними подіями української історії та рухом останнього часу, не останню роллю грає бажання виступати в ролі «діячів». Є й то не мало — отих з другої групи, які наглядно відчують, що вони таки не «русские»; що вони занадто різняться від москалів як своєю мовою, так своїми звичаями та симпатіями. Політичні переконання таких людей наївні, розуміння нашої справи більш, ніж елемента не, где до своїх їх тягне якась внутрішня, для них самих не-

зрозуміла національна сила. Це чудовий матеріал для праці по вигобленню з них справді відданих українському відродженню adeptів.

Що до так би мовити дійсно політичних переконань усіх цих людей, то про це не можливо навіть, говорити. Є кілька людей прихильників концепції У. Н. Р., демократів по переконанням і вихованню і по стану-вищу, є стількиж гетьманців, прихильників П. Скоропадського. Останні... просто не здають собі з цього ніякої справи.

Ми накреслили в самих загальних рисах стан українців, що так чи інакше приймають участь в тутешньому українському рухові. Наш начерк не відбив би всіх сторінок цього стану, коли б ми не згадали про вік всіх тих людей, що ми пробували дати їх загальну характеристику.

Звичайно по всіх інших осередках української еміграції не маємо олю грає українська молодь, покоління, що тільки що вступає до життя. Це покоління, як і всюди не погоджується з батьками, вважає їх за занадто відсталі, не передові, консервативні, до «справжньої» роботи не здібні. Загалом «батьки» винні у всіх смертних гріхах і до дальшої роботи на думку молодого покоління батьків уже припускати не потрібно. Не те знаходимо ми в Харбіні. Тут тако-ж є союз молоді, але зміст цих слів харбінці розуміють по своєму. У Харбінському Союзі молоді зовсім немає молодих людей, як що не рахувати за молодиків мужів чи й жінок в середньому 30 років, часами з парою діток і таке инше. Тому, тутешніх діячів нема кому підганяти: нема молоді. Не було української школи, не було українського суспільства, нема молодого покоління, вихованого в українському дусі. Діти харбінських українців вирости в Харбіні; України не бачили; а в більшості нічого про неї й не чули. Говорять російською мовою, звикли до страшно національної мішанини й байдужі до батьківщини своїх батьків, яка для них цілковито незнана земля.

Як прийшло українське життя до певної консолідації українських сил при цих умовах буде далі.

Ткач-Олійник.

Українське шкільне питання у Франції

Справа навчання українознавству дітей наших емігрантів у Франції є справою дуже важливою для нашої загально-національної тут справи взагалі. Культура Франції і уклад її життя безперечно є сильнішими од наших, од тих форм життя, що ми принесли з собою, і тому небезпека для наступного покоління нашого стала дуже великою, а саме — небезпека денационалізації, небезпека так мовити офранцузення. На початках нашого організованого життя, сильніші громади у себе дали раду місцевими засобами і заходами. Так повстали були там давно українські школи для дітей в Шалеті та в Кнютанжі. Діти вчилися там два лише дні — четвер і неділю, бо решту днів вони вчались до французьких шкіл. Там вчилися писати й читати по українському, знайомилися з укр. географією, історією, літературою то-що. Окремі родини вдома вчили своїх дітей.

Однак життя перед еміграцією поставило питання про українські школи ширше, треба було подбати про цілу еміграцію, головним чином творити школи там, де є більша скупченість дітей шкільного віку. Тому на 10-му з'їзді союзу Укр. Емігр. Організацій у Франції вирішено було поставити на ноги шкільну справу і обрано було спе-

ціяльну Шкільну Раду в складі протоієрея п. о. І. Бриндзана, який став на чолі її, та п. п. П. Вержбицького, Гербанівського й М. Ковальського.

Робота Шкільної Ради в наших умовах, як і передбачалося, була нелегкою, бо поминаючи перешкоди, що випливають з обставин емігрантського життя, головною перешкодою був брак відповідних фондів, які б дозволили б розвинути шкільну сітку, як слід. Отож на початках своєї діяльності Шкільна Рада скерувала свою діяльність в двох напрямках: виявлення контингенту українських дітей по колоніях і виявлення можливості відкриття в цих колоніях дитячих шкіл та здобуття фондів на утримання цих шкіл. Кнютанжська та Шалетська школи існують і існують на свої власні фонди, але ці фонди невеликі, і коли приймати на увагу діяльність Шкільної Ради в широкому розумінню, то ця діяльність мусить покрити і ці, вже існуючі, школи.

Пророблені Шкільною Радою анкета по українським колоніям у Франції показала, що в першу чергу потребують організації шкіл (крім Кнютанжа та Шалета) Крезо, Оден-ле-Тіш та Ліон. Шкільна Рада вирішила займатися організацією шкіл по кількості дітей в даній колонії. Тому такими колоніями, як Гренобль, Діжон, Труа, Гавр, Шато-де-ля-Форе, Кани, в яких є невелика кількість, порівнюючи, дітей шкільного віку, Шкільна Рада має зайнятися згодом коли вже в означених вище колоніях справа дитячих шкіл буде налагоджена. Омекурська колонія, з невідомих причин, відповіді на зачету не дала.

Пророблені Шкільною Радою заходи направлені на утворення шкільного фонду дали порівнюючи добрі наслідки, бо на відозву Шкільної Ради почали поступати пожертви від окремих осіб та організацій, а Уряд УНР повідомив Шкільну Раду, що що-місяця він уділяє на потреби українських шкіл 200 фр. Однак багато пожертв і внесків мало характер одноразовий, і, само собою розуміється, треба було дбати про постійний фонд, який міг би в певній мірі покрити плачі роботи Шкільної Ради. Сильно посунув справу цю вперед факт отримання Генеральною Радою Союзу фонду з марки Нансена в сумі 750 фр. що-місячно. Генеральна Рада передала ці фонди в розпорядження Шкільної Ради. Тепер справа таким чином стала на реальний ґрунт і треба сподіватися, буде успішно розвиватися.

Тим часом організовано нові школи в Крезо та в Оден-ле-Тішу. Навчання в Крезо вже було розпочалося місцевими силами, але Шкільна Рада згідно з бажанням місцевих громадян призначила вже навчителя, який незабаром має туди виїхати.

Школа в Крезо може охопити до 22 дітей шкільного віку. Дирекція пішла назустріч бажанням громадянства і відвела помешкання, яке має бути ремонтним. Навчання ж дітей до цього часу переводиться в громадській бібліотеці. В Оден-ле-Тішу справа організації школи вже майже закінчена і там навчання вже має початися з початку шкільного року. Школа охопить 18 дітей.

Таким чином із великих колоній лишається на черзі Ліон, куди буде звернено увагу Шкільної Ради.

Одним з пекучих питань цього року було питання організації літньої колонії для дітей при школі Шалетській. Завдяки зусиллям Громади місцевої утворено було при школі колонію на два місяці. Це перша спроба такого характеру і хоч не широко вона пішла на перший рік, але дала вона вже добрі результати, бо приїзжі діти, крім пансіону та догляду мали можливість скористати і з науки; що-дня, крім свят і неділь, в школі зранку одбувалася наука, а пообіді відбувалися прогулки разом з навчителем та доглядачами. В цьому році було в Шалеті троє чужих приїзжих дітей (діти наших безробітних, побут яких в Шалеті оплатила Шкільна Рада). Термін перебування вже кінчається на 15 вересня, і цей досвід послужить на майбутній рік наукою для тих, хто організовував цю колонію.

Одночасно Шкільна Рада виробляє регулярні Шкільної Ради, яка є автономною організацією при Союзі, що ставить своїм завданням лише шкільне питання. Вчителі призначаються Шкільною Радою і залежать лише від неї. Розробляється і програм навчання по українських школах, який має бути розісланий перед початком шкільного року, з таким розрахунком, щоби програм цей був єдиний для всіх шкіл українських у Франції. Так само затвердила Шкільна Рада і однакові для всіх шкіл підручники, а саме: букварі-читанки Матвійчука (чотири книжки), історія України — Крип'якевича та географія — Рудницького. Шкільною Радою придбано підручників більше, як на 500 фр. і розіслано по наших колоніям.

З огляду на те, що гроші, які отримала Генеральна Рада мають іти тако-ж і на організацію дитячих садків, то Шкільна Рада розіслала певні суми і по інших колоніях, де шкіл нема, з тим, щоби ці суми були видані на потреби допомоги дітям. Так крім Шалета Кнютанжа, Оден-ле-Т ша й Крезю, було надіслано до Діжона, Шато, Гренобля й Ліона 650 фр.

В неділю 11-го серпня п. П. Вержбицький, на запрошення Громади Кнютанжської, був присутній на іспитах місцевої Школи. Діти виявили достатні знання по українознавству. Іспити були 4-х груп: підготовчої, молодшої, середньої та старшої. Іспит тримали 10 дітей. Школа на наступний навчальний рік має бути переорганізованою, а головним чином переорганізація буде пророблена, як в характері навчання, так і в складі педагогічному, чим вже і зайнялася Шкільна Рада.

Окремою справою стоїть справа української Школи в Парижі, де окремі є тако-ж і умови життя (розкиданність наших емігрантів, віддалення від школи і т.д.). Організацією Школи в Парижі зайнялася гаряче пані О. Гораїнова, яка робила що-четверга у себе вдома навчання. Школу вчало 11 дітей. Тепер з навчального року Школа має бути приміщеною в помешканню Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Подаючи до відома оцей огляд діяльності Шкільної Ради, треба сподіватися, що українське громадянство піде і само назустріч зма-

гачням Шкільної Ради біля такої важливої справи, як врятування нашого dorocту від чужинецьких впливів і збереження його для України. Чим більшим буде зрозуміння цієї справи в нашого громадянства і чим щирішою буде жертвенність його на це, тим легше буде Шкільній Раді працювати по наміченому плану, тим краще всі ми прислужимося загально-національній нашій справі.

М. Ковальський.

Олекса Новаківський

(некролог)

В ніч з 28 на 29 серпня с. р. помер в Загальному Шпиталю у Львові після недовгої недуги відомий мистець український Олекса Новаківський, що створив цілу школу нашого мистецтва і був одним із виатних малярів української сучасности.

Народився покійний на Великій Україні в селі Слободо-Ободівці ольгопільського пов. на Поділлію — 14 безезня 1872 року. Дитинство своє провів у лихих умовах, але талант свій виявив він змалку. І, завдяки приятелям, 16-тилітнім хлопцем дістається О. Новаківський до Одеси до маляра Ф. Кліменка на науку. У 1892 році дістав він стипендію на науку до Краківської Академії Наук. Зразу ж при вступному іспиті дістає він першу нагороду: в Академії Матейко звертає на нього увагу і завдяки Матейкові переводять Новаківськом через пів року на наступний курс. 1895 до 1898 працює О. Новаківський в Академії у проф. Уніжицького. У 1898 р. дістає в Академії срібний медаль, у 1899 дістає другу, а 1900 р. дістає золоту. У 1913 р. переїзжає Новаківський на постійне життя до Львова на заклик митрополита Шептицького. Від цього часу невтомно працює маляр тут і творить свої найкращі праці. У 1916 р. засновує він приватну шкoлу свою, яку вів до 1932 р. У 1920 і 1921 влаштовано було дві великі його виставки.

В суботу 31 серпня у Львові відбувся урочистий похорон О. Новаківського, в якому прийняли всі установи українські та в якому взяло численну участь українське громадянство.

О. Новаківський був дуже великою постаттю на полі нашого рідного мистецтва. Ось як коротко в першій статті пише про нього «Діло»: «Дарма, що на його творчости заважила так сильно краківська Академія, з менту, коли він станув на львівському ґрунті, прокинулися у ньому всі голоси рідної землі і він почав єднати з модерною технікою народні сюжети. Найвищою амбіцією його життя було дати великий національний твір, що поривав би якоюсь загальною для всіх близькою ідеєю. Цим треба пояснити його невпинні спроби символічних картин з постаттями нашої давнини та рідною природою. Новаківський ставив собі ідеал, що переходив спроможність його сил, бо вірив він у свої невичерпані сили, відповідно до свого запалу та невтомної охоти до праці. Посєднати модерні засоби творчости з національними, загальними ідеалами — це одна з тих мрій, якою живуть наймолодші і найстарші мистці. Новаківський мав у собі вічну молодість, що не знає вагань і не бачить труднощів у своїх мистецьких задумах. Цим можна пояснити його великі осяги і великі намагання. Своєю працею замикає Новаківський одну сторінку праці галицько-українських мистців».

З найвідоміших творів покійного мистця одмітимо «Св. Юр.», портрети митроп. Шептицького, князі Ярослав Мудрий, Святослав і Ярослав Осмомисл, Мадонни, краєвиди з Гуцульщини.

Кр.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

З життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

За час від пегшого липня до 15 серпня Бібліотека одержала такі дарунки книгами та іншими друкми:

1) В-ва «Торбан» у Львові — 16 зошитів нот., 2) Ред. «Триуба» — 2 кн., 3) В-ва «Українська Бібліотека» у Львові — 1 кн., 4) П. Танщори — 2 кн. і 56 чч. журналів. 5) «Учительської Громади» у Львові — 1 кн., 6) В-ва «Світ Дитини» у Львові — 1 кн., 7) п. Директора І. Свеніцького зі Львова — 3 кн., 8) Романюк з Канади — 2 кн., 9) п. Т. Якимчука з Парижу — 3 кн. 10) п. Загайковича з Перемишлю — 1 кн., 11) п. Ординського з Н'ю-Йорку — 1 кн. та два чч. журналів, 12) п. Л. Пегфіцького з Парижу — 1 кн., 13) п. Юр. Яковлева з Бельгії — 1 світлина, 14) від Польського Воєнно-І торговельного Бюра у Варшаві — 64 кн., 15) проф. Б. Лепкого — 12 кн., 16) Ред. «Триуба» — 18 кн., 17) п. З. Безуглого — 2 світлини. 18) В. Прокоповича — 9 кн. 19) від п. І. Карбовського — 5 кн. та інші речі, 20) п. Й. Кастан'є — 10 книг. 3 зошити гравиор та 3 чч. журналів. 21) В-ва «Світ Дитини» — 1 кн., 22) В-ва «Торбан» у Львові — 80 зошитів ріжних нот. 23) від Українського Наукового Інституту у Варшаві — 146 кн., 35 чч. журналів, 70 чч. газет та 5 малих друків.

Рада Бібліотеки широко дякує всім жертводавцям та прихильникам Бібліотеки.

За той же період поступили такі пожертви: 1) Українського Наукового Інституту у Варшаві

— 120 фр. на оплату пересилки подарованих Бібліотеці книг. 2) Від «Української Церкви» — 45 фр., зле, на жаль, не подана адреса. 3) Україн. Громади в Олен-ле-Тіші на лист ч. 749 — 56.75 фр. 4) Управителя шкіл в Кожухові, Стрийського повіту п. Дмитра Вінницького — складке 5 золот. пол., 5) Через УЦК в Польщі збірка на Академії пам'яті С. Петлюги — 56.30 фр., 6) Через УЦК збірка в Ченстохові — 20.15 фр., 7) Через УЦК збірка в Торуні — 17.20 фр. 8) п. Гойдиша (Париж) — 20 фр., 9) Інж. В. Нестеровича зі Львова — 30 фр., 10) І. Рудичева з нагоди річниці смерті С. Петлюри — 20 фр., 11) від Є. В. Прокоповичів з того-ж приводу — 25 фр., 12) Редакції «Триуба» — 100 фр., 13) проф. Яніцького з Німеччини — 30 фр., 14) п. Белоника з Канади — 7.70 фр., 15) п. Щербака з Канади — 1.5 фр., 16) п. Козачка — 1 фр., 17) інж. Макаренка з Чехії — 7 фр., 18) п. М. Татарулі з Шалету — 15 фр., 19) п. Косюри з Чехії — 1 фр., 2) п. Сергія Мусієнка — 10 фр., 21) п. Палійчука з Бейруту (Лібан) — 5 фр. 22) Укр. Громади в Крезе збірка на лист ч. 717 — 25.50 фр. 23) Української Громади в Труа — 41 фр., 24) Україн. Громади в Гаврі — 15 фр., 25) Укр. Громади в Шато де-ля-Форе — 37 фр., 26) Укр. Комітету в Румунії — 47 фр. 27) Через п. Липовецького з Вершави від: п. Лимаренка — 11.90, родини Рибачуків — 5.30, п. Остапчука — 6.35 та Є. П. — 26.40 фр.

Разом пожертва за цей період — 856.45, а всього від початку року — 5.127.95.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Бібліотеки сердечно дякує.

— З життя Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. З нагоди трагічної смерті Королеви Бельгійської Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції надіслала бельгійським інвалідам і комбатантам співчуття в імені українських б. вояків.

В четвер 5-го вересня с. р. на врочистій службі Божій за спокій душі королеви Астрід в Нотр-Дам де Парі були представники Управи Т-ва разом з прапором Т-ва.

У Польщі.

— † Лев Гасвський. 20 липня с. р. помер на сухоти член Т-ва «Просвіта» у Львові старшина І українського ім. Богдана Хмельницького полку Лев Гасвський. Умер він у військовій санаторії в Отводську під Варшавою, а похований у Варшаві на Волі 23 липня. Покійний народився на Чернігівщині в 1899 році. Батько походив з польської шляхти, син повстанця 1863 року, а мати — з старокозацької родини. Як відомо, старий Гасвський мав український театр, в якому грав сам з всією родиною і ще в темні часи царського режиму, об'їздив з своєю трупю Україну та робив національно-культурне діло. Покійний з вибухом світової війни 14-літнім хлопцем втікає з школи на фронт. Його переловлюють десь на стації і повертають до дому. Але через пару років він таки добивається дозволу батька і вступає на військову службу та вирушає на Кавказький фронт. Потім настає для нього щасливий час: в 1917 році вступає до І українського ім. Богдана Хмельницького полку, що формувався в Києві і від того часу не виходить із рядів української армії. Був в 4-ій Київській дивізії ген. Ю. Тютюнника. Кільки разів ранений, але духом не зломлений, виносить Зимовий Похід. Увесь час збройної боротьби з своїми частинами бере участь у всіх боях. Начальники його дуже цінили як очайдушного хороброго і незаступного виконавця вій-

ськових допучень. З українською армією відступав за Збруч і зазнає всіх злиднів емігрантського поневіряння. Доля кидала ним немилосердно й була для нього мачухою. На еміграції небіжчик виявив небуденні здібності артиста: грає в театрі в Галичині та Чехах. Виявив здібності режисерські: організував і вів аматорські вистави на Лемківщині, відквіля з приводу цього мусів виїхати. Пізніше осів у Львові, але але і тут доля його не була солодка. Працював там, як інкассент членських вкладок в Т-ві «Просвіта». Але підірване фінансовим життям і емігрантськими злиднями здоров'я вже точила смертельна недуга, що тепер швидкими кроками робила своє, а на 36-му році підтяла молоде життя.

Спи-ж спокійно вірний син України, поки настане слушна хвиля і ти разом з іншими оборонцями батьківщини ляжеш мирно спочивати в рідній землі, яку ти так пристрасно любив.

Н. Дорошенко

— Свято на честь ген. В. Сальського. Наше громадянство з Української Станиці та її околиць знову мало нагоду зійтися у тісншу громаду для спільного виявлення своїх прямивань, — цим разом воно зійшлося вшанувати чоловічого громадянина генер.-штабу генерал-хорунжого і військового міністра Володимира Сальського в день його 50-літнього ювілею. Обходини урочистости розпочалися молебном у Св. Покровській церкві, що була вивовнена богомольцями. Молебен відправив ігумен Б. Якубовський в асистії діякона Г. Буня і при гармонійному співі українського Національного хору. Увечері о год. 8 хвил. 30 в салі Станичного Театру розпочалися сходи-академія на честь ювілята. Академію відчинив короткою, але змістовною промовою гелова Правління Станиці ген.-хор. Омелянович-Павленко. Український Національний Хор відспівав гімн: «Ще не вмерла Україна». Далі присутні уважно вислухали промову заступника голови Управи

Т-ва вояків підп. М. Середи, що торкнувся у ній передовсім наших політичних здобутків у широкому світі. Цей промовець справді уміє вивести синтезу мозольної, так би мовити чорної праці на різних відтинках нашого еміграційного життя і представити постаті працівників-будівничих, а даному випадку постать шановного ювілянта у світлі фактів довершеного.

Український Національн. Хор нїби продовжив вислід промови прекрасним Лисенковим: «Як сонце в небі сяє», гукаючи славу Ігореві-мязю, за ним іде бадьоре, рвучьє: «Не плакати нам» Кишакевича. В перерві між концертними точками двох станичних хорів підполк. М. Середя виголошує славу ювілятові. Зібрані підхлопують: Слава. Хор ім. М. Леонтовича при Т-ві Вояків Армії УНР виконує в унісон напостосві авдиторії «Слава Україні». Наступними точками хору ім. М. Леонтовича були: «Не здавить ворог нас» Ярославенка та його ж «За Україну». Академію зачинає ген. Омельянович-Павленко під згуки: «Слава українському воцтву». Хор ім. М. Леонтовича відспівав: «Ще не вмерла Україна» і громадянство почало расходитись, — воно було цілком задоволено програмою академії, нагороджуючи рясним оплесками обидва хори. Треба сказати, що врочистість створила у присутніх бадьорий настрій, що довго ще брєнів на станичних аляях літнім вечєром. Упорядчки академії: Правління Станиці, Т-во Вояків Армії УНР та Спідна Укр. Восних Інвалідів в імені шановного ювілянта мали повну сатисфакцію, бачучи таку силу гостей на залі. Належить тако-ж згадати, що шановному ювілятові були вислані адреси і пугар від українського воцтва Української Станиці та її околиць.

Присутній.

В Бельгії.

— Конгрес технологів. Знагоди всєвітньої міжнародної виставки в Брюсселі відбувся минулого місяця IV конгрес тех-

нологів, на якому були заступлені офіційно 49 держав. Конгрес було одкрито урочисто міністром хліборобства в присутності короля Леопольда III і показав себе, як числом учасників, так і успішно своєю працею, одною з найбільших міжнародних маніфестацій, що мали місце протягом виставки. На ньому взяло участь понад тисячу інженерів і професорів, що з'їхалися зо всього світу.

Українець інж. Ю. Яковлів був вибраний секретарем овочєвої секції і приймав чинну участь в організації її працях конгрєсу.

На конгрєс мали прибути учасники і з ССР, серед яких і відомий технолог п. Кухаренко, професор Київського Цукроварського Інституту Але в останній момент виявилось, що Москва нікого на конгрєс не зважилає пусити та виявила свою «опіку» над наукою з окрема українською тільки дозволом надіслати писемні доклади.

Слід ще одмітити, що серед високовартних праць, що були виголошені під час конгрєсу були доклади відомого польського вченого проф. К. Смоленського, що в своєму загальному докладі про досягнення в ділянці очищення бурякового цукроварського соку докладно навів стару методу очищення Ковальського і Козаківського, що була на його думку поширена на Україні по цукроварнях вже з 1905 року і принцип якої знаходиться тепєр в новітній методі цукроварства проф. Геатіні.

— Конгрєс с.-г. прєси. При виставці відбувся між іншим ще її 1-її міжнародній конгрєс с.-г. прєси, що одержав доклад про українську с.-г. прєсу та на який мав прибути д-р Є. Храпливий, редактор Львівського «Українського Агрономичного Вісника».

В Італії

— Новий концерт Млади Липовецької. Наша славна співачка п. Млада Липовецька продовжує співом корисну

пропаганду. Виступ її цього літа по радіо в Італії мав, як і звичайно, великий успіх, і газети одмітили дуже прихильно і тепло і цей виступ. «Gazette del Popolo» з 2 червня с. р., пишучи про Младу Липовецьку, як «українку з походження», яка прекрасно «пропагує і ілюструє літературне і музикальне мистецтво своєї шляхетної країни», одмічає успішно виконані українські речі, проспівані артисткою.

Ми з свого боку лише бажаємо дальшого успіху шановній і заслуженій артистці.

Бібліографія.

Біографії українських Історичних діячів чеському енциклопедичному виданню.

Від 1934 р. виходить у Празі накладом фірми Л. Мазача люксове видання «Tvarcove dejin» (творці історії), яке уявляє собою поширене більш, ніж на половину наслідування німецького видання «Menschen die Geschichte machen» що вийшло в Мюнхені 1931 р. під редакцією Р. R. Rohden'a, і в 1932 р. було вже повторене. Чеське видання, яке виходить під редакцією доцента празького університета К. Стлюкєла, має, замість двох томів німецького видання, цілих чотири томи, до того ж і більші розміром. Досі вийшло 3 томи; 1-ий том містить, крім вступних статей, 64 біографії діячів старих віків (Схід, Греція і Рим); 2-ий том присвячений середнім вікам, містить 104 біографії, 3-ій — нові часи, містить 86 біографій. Всі біографії належать перу спеціалістів вони або подані в авторизованих перекладах з німецького видання, або ж написані

спеціально чеськими і чужо земними фахівцями. До деяких біографій додано й портрети. З українських діячів у тому 2-му маємо біографію короля Ганила Галицького (ст. 339-344) в т. 3-му біографії Петра Могили (ст. 278-283), Богдана Хмельницького (ст. 351-358) й Івана Мазепи (ст. 413-419). Всі вони належать проф. Л. Дорошенкові. Крім біографічних відомостей автор подає коротко головні моменти з історії України, щоб читачі могли орієнтуватися що-до місця, яке займає в історії така особа. В кінці кожної біографії подано важнішу літературу. До біографії Б. Хмельницького подано портрет-знімок з гравюри XVII віку, а до біографії Мазепи — його портрет так зв. Бутовичевого типу (з зіркою і стрічкою ордена св. Андрія). Обидва портрети виконано на окремих картках. Взагалі видання з погляду друкарської техніки являється одним з найкращих, які тільки появилися за останній час у Празі. В томі 2-му подані ще біографії кн. Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого і Володимира Монамаха, але, на жаль, вони написані російськими авторами і представлені, як «російські» діячі. В т. 4-му який вийде в кінці цього року, буде ще біографія Шевченка, написана тако-ж проф. Л. Дорошенком. Всіх цих біографій писаних Д. Дорошенком, як і більшості біографій слов'янських «творців історії», не було в німецькому першовзорі і вони написані ново для чеського видання. Не вважаючи на доволі високу ціну (кожен том коштує 130 корон) видання знайшло собі численних передплатників. Ксли то ми діждемося подібного видання?

Зміст

— Париж, неділя, 8 вересня 1935 р. — ст. 1. — * * — ст. 2. — Д. С. Софія-Луїза-Тіра-Астрід, королева Бельгії — ст. 3. — Ткач Олійник. Листи з Далекого Сходу. — III. ст. 4. — М. Ковальський. Українське шкільне питання у Франції. — ст. 7. — Кр. Олекса Новаківський. — ст. 10. — Хроніка. У Франції — ст. 11. — В Польщі — ст. 12. — В Бельгії — ст. 13. — В Італії — ст. 13. — Бібліографія ст. 14.

Українська Книжкова Агенція в Парижі

під керівництвом І. Хмелюка
доставляє книжки по українському питанню ріжними мовами як нові,
так і старі (г. ав. оказійні).

	Фр.
Б а т ю ш к о в ь П. Подолія, историч. описаніе. 49 гравюр, 2 кар- ти. СПб. 1891. 8°. 363 стор.	32
Б о д я н с к і й О. Реестра всего войска запорожскаго послѣ збо- ровскаго договора. Москва. 1875. 8°. 337 стор.	32
Г р у ш е в с к і й М. Освобожденіе Рос. и украинскій вопросъ. Статьи и замѣтки. СПб. 1907. 8°. 291 стор.	18
И з о б р а ж е н і я людей знаменитыхъ или чѣмъ нибудь замѣча- тельныхъ по рожденію или заслугамъ Малороссіи. Москва. 1844. 8°. 41 портрет (гравюри) переплетені у книгу ..	120
К а р п о в ь Г. Костомаровъ, какъ историкъ Малороссіи. Москва. 1871. 8°. 35 стор.	6
К в а щ е н к о В. Историч. очеркъ Царицына сада (Софіевки). Фотогравюры. Кіевъ. 1895. 8°. 57 стор.	18
К о с т о м а р о в ь Н. Мазепа. Историч. моногр. Москва 1882. 8°. 446 стор.	38
К о с т о м а р о в ь Н. Руина (1663—1687). СПб. 1882. 705 стор. .	35
К о с т о м а р о в ь Н. Гетманство Выговскаго. СПб. 1862. 112 ст.	18
М а к с и м о в и ч ь М. Кіевлянинъ 1850 г. Книга 3-а. Москва. 1850 8°. 218 стор.	25
С у м ц о в ь Н. Изъ украинской старины. Хар. 1905	20

Українські листівки, портрети українських гетьманів, письменників
політичних діячів — у великому виборі.

Твори написані тими мовами, якими оголошено їх назви.

Замовлення виконуються за готівку. Пересилка на рахунок клієнта.

Листування, замовлення та гроші слати на адресу: І. С h m e l j u k,
42, rue Denfert-Rochereau, P a r i s 5. France.

Агенція виконує тако-ж всякого роду інші поручення, що не
відносяться спеціально до України.

Проф. О. Ш у л ь г и н

Б Е З Т Е Р И Т О Р І Ї

(Ідеологія і чин уряду УНР на чужині)

з передмовою Вячеслава Прокоповича.

Ціна 10 франц. франків без пересилки. Видавництво «М е ч» у Парижі.
До набуття в редакції «Тризуба»

Чому треба розповсюджувати книгу «Без Території»?

Бо вона дає автентичний матеріал про те, що зробив уряд У. Н. Р.
і відповідальна еміграція закордоном;

Бо вона формує погляди державницько-настрочної, відповідальної
частини української еміграції;

Бо вона документально спростовує всі брехні большевицько чи анар-
хично-настрочених гуртків і всяких претендентів;

Бо вона дає відповідь на всі великі українські проблеми політично-
національного характеру.

Бо вона своїм змістом поширює погляд українського загалу на всі
національні питання і підкреслює шкідливість всякого партикуляризму
і всякої партійности під час великої боротьби за національне визволення.

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Вяч. Прокоповичем, виходить в 1935 році по-старому і за участі тих самих співробітників

Умови передплати на 1935 рік

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 8 фр., окреме число — 2 фр.

	1 рік.	½ року	3 місяці	1 місяць	окр. чис.
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	25 зл.	15 зл.	8 зл.	3 зл.	1 зл.
РУМУНІЯ	500 лейв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П.А.	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 б.	6 б.	2 б.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Vopararte, Paris VI.

Закордоном журнал передплатувати й набувати можна у представників «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, P.O. Box 333 Toronto, Ontario, Canada. 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest. 3) В Чехословаччині — Прага: P. Filonovic. Praha—Michle, Jaurisova 779, b. 19. Подєбри: п. інж. Бурачинський. Укр. Носр. Akademie, Poděbrady. 4) В Польщі — J. Lipoweski, ul. Czerniakowska 204, m. 25, Warszawa, для грошових переказів — пошт. рахунок 13.435 Warszawa, Jan Lipoweski. 5) В Спол. Штатах — Nash Bazar, 151 Av. A. New York, N. Y., U. S. A. 6) В Царьгороді: M. Zabello. Posta kuturu № 224. Beyoglu. Istanbul. Turquie. 7) В Бельгії — Georges Jakovliv, Ing., 43, rue de Coppin, Jambes — Namur. Chèque Postal 234465. 8) В Болгарії: Яків Мєлиновски, Веслец 22, Софил.

У. Т. Г. І.

Український Технично-Господарський Інститут позаочного навчання при УГА в Чехословацькій Республіці.

Продовжується запис на Економічно-Кооперативний відділ та на курси: бухгалтерські, українознавства, пасічництва, оброблення шкіри, практичної фотографії, практичної радіотехники, практичного мислярства.

Приймається запис на нові курси садівництва, технічного перероблення садівини та городини і на курси сільсько-господарського рахівництва простого.

Звертатись на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut, P o d é b r a d y, Zamek. Tchecoslovaquie.

На відповідь додавати інтернаціональний поштовий значок.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.